

Uit geloof tot geloof

Hans van de Lagemaat

Romeinen 1:16, 17

‘Want ik schaam mij niet voor het Evangelie van Christus, want het is een kracht van God tot zaligheid voor ieder die gelooft, eerst voor de Jood, en ook voor de Griek. Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, zoals geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.’ (Rom. 1:16, 17).

‘Uit geloof tot geloof’ (Rom. 1:17). Hoe lezen we dit? Wat betekenen deze ogenschijnlijk eenvoudige woordjes in een zo overbekende tekst. Uit welk geloof en tot welk geloof? Of uit wiens geloof en tot wiens geloof? De tekst blijkt lastiger dan we zo op het eerste gezicht zouden denken. In deze studie gaan we proberen deze woorden uiteen te rafelen en te onderzoeken wat Paulus hier mogelijk wil zeggen.

Wat is er ‘uit geloof tot geloof’?

Dat is de eerste vraag die we onszelf moeten stellen. Het antwoord hierop is duidelijk; het is ‘gerechtigheid van God’.

‘Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof, zoals geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof leven.’ (Rom. 1:17).

En dat stelt ons direct voor de volgende vraag. Wat is de gerechtigheid Gods? Dat zijn geen vragen waar we in onze studie al te snel overheen moeten stappen. Ook als we de term al vele malen hebben gehoord en gelezen kan het geen kwaad om opnieuw onderzoek te doen in Gods Woord en te proberen de term helder te definiëren.

De gerechtigheid van God

Voordat we verder geven we eerst alle teksten waarin we lezen over ‘de gerechtigheid van God’.

Romeinen 3:5 Als nu onze ongerechtigheid de **gerechtigheid van God** bevestigt, wat zullen wij dan zeggen? Is God onrechtvaardig als Hij toorn over ons brengt?

Romeinen 3:22,23 Maar nu is zonder de wet **gerechtigheid van God** geopenbaard, waarvan door de Wet en de Profeten is getuigd: namelijk **gerechtigheid van God** door het geloof in

Jezus Christus, tot allen en over allen die geloven, want er is geen onderscheid.

Romeinen 10:3,4 Omdat zij immers **de gerechtigheid van God** niet kennen en een eigen gerechtigheid tot stand proberen te brengen, hebben zij zich niet aan de **gerechtigheid van God** onderworpen. Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.

2 Korinthe 5:21: Want Hem Die geen zonde gekend heeft, heeft Hij voor ons tot zonde gemaakt, opdat wij zouden worden **gerechtigheid van God** in Hem.

En tenslotte een tekst die niet exact de term bevat, maar wel belangrijk is voor de uitleg is:

Filippenzen 3:9 en in Hem gevonden word, niet met mijn rechtvaardigheid, die uit de wet is, maar die door het geloof in Christus is, namelijk **de rechtvaardigheid uit God** door middel van het geloof.

Eerst een belangrijke opmerking bij deze vertaling. En dat betreft de woordjes 'geloof in [Jezus] Christus', in Romeinen 3:23 en Filippenzen 3:9. Het is heel jammer dat de HSV hier een andere keuze heeft gemaakt dan de SV. De naam van de Heere staat hier in de genitivus en er staat in de grondtekst hier geen woordje voor 'in'. En de meest directe en oorspronkelijke vertaling maakt dat 'het geloof van Jezus Christus.' En dat is essentieel in deze studie.

Verder merken we op dat deze gerechtigheid niet in ons wordt gewerkt. De gerechtigheid van God is iets wat buiten ons ligt en niet op een of andere manier in ons vloeit. De gerechtigheid wordt ons toegerekend. (zie bijvoorbeeld Romeinen 4:3, 4, 5, 6, 10, 11 enz.). Zelfs in 2 Korinthe 5:21 is er geen sprake van gerechtigheid 'in ons.' Die tekst zegt dat God Christus tot zonde gemaakt heeft voor ons opdat wij zouden worden gerechtigheid van God '**in Hem.**'

Romeinen 3:5 stelt onze ongerechtigheid tegen over de gerechtigheid van God en verbindt die met de toorn van God. Romeinen 3:22, 23 geeft ons een paar kenmerken van de rechtvaardigheid van God:

1. Ze is zonder de wet.

2. Ze heeft getuigenis van de wet en de profeten. De wet en de profeten kondigden deze gerechtigheid aan, maar ze is pas geopenbaard, aan het licht gekomen, met de komst van Christus.
3. Ze is door het geloof van Jezus Christus.
4. Ze komt tot allen en over allen (en dus niet in allen) die geloven. En dat woordje 'allen' betekent hier 'zonder onderscheid', zowel Jood als heiden, zoals het vervolg van de tekst duidelijk maakt.

Romeinen 10:3, 4 stelt de rechtvaardigheid uit de wet tegenover de rechtvaardigheid die uit het geloof is. Israël probeerde hun 'eigen gerechtigheid' op te richten. Een gerechtigheid uit de werken der wet. Die rechtvaardigheid uit de wet zegt: 'De mens die deze dingen gedaan heeft, zal daardoor leven.' (vs. 5). Maar dat doel is voor ieder gevallen mensenkind onhaalbaar. Galaten 3:10, 11 is daar luid en duidelijk over. Dus het was niet het doel van de wet dat mensen daardoor zouden leven. Het doel van de wet staat in vers 4.

'Want het einddoel van de wet is Christus, tot gerechtigheid voor ieder die gelooft.'

De wet en de profeten gaven getuigenis van de gerechtigheid van God, maar de wet kon een mens onmogelijk tot leven brengen.

Voor de gevallen mens staan de gerechtigheid die uit de werken is en de gerechtigheid die uit het geloof is lijnrecht tegenover elkaar. Maar ze komen samen in Christus Jezus. Hij is 'de Mens die deze dingen gedaan heeft.' En degene die gelooft, op Hem vertrouwt, zal leven.

Filippenzen 3:9 stelt weer de gerechtigheid uit de wet tegenover de gerechtigheid uit het geloof. En bedenk dus weer dat hier niet staat dat het gaat om het geloof van u of van mij maar het geloof van Christus. Hij is de eigenaar ervan. Dat zullen we verderop nader proberen te verklaren.

De gerechtigheid van het geloof komt tot ons door, door middel van het geloof. En dit geloof staat parallel met 'allen die geloven' in Romeinen 3:23 en met 'voor ieder die gelooft' in Romeinen 10:4. Dit geloof is wel 'van ons'. Het is het kanaal waardoor God Zijn gerechtigheid toerekent. Het heeft geen verdienste want anders zouden we dit geloof weer tot een nieuwe wet maken.

Daarin, het Evangelie van Christus

'Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard.' (Rom 1.17).

Waarin? Die vraag is snel beantwoord. Het is in 'het Evangelie van Christus'

(Rom. 1:16). En ook van dat Evangelie wordt weer gezegd dat het is voor ieder die gelooft, eerst de Jood en ook de Griek. Wat is dat Evangelie? Het is niet mooi verhaal. Het is ook niet een lange preek. Het is een 'kracht van God tot zaligheid'. Paulus heeft dat woordje 'kracht' in dit eerste hoofdstuk al eerder gebruikt. In de aanhef noemt hij zich 'afgezonderd tot het Evangelie van God' (Rom. 1:1). Vers 2 is een parenthese¹.

'Ten aanzien van Zijn Zoon' of 'aangaande Zijn Zoon' in vers 3 hoort dus bij het Evangelie van God. En van Zijn Zoon wordt dan twee dingen gezegd; ten eerste is Hij naar het vlees geworden uit het zaad van David en ten tweede is Hij naar de Geest der heiligmaking **met kracht** bewezen te zijn de Zoon van God, **uit de opstanding der doden**.

En hiermee geeft Paulus met een paar zinnen aan war het in zijn brief over zal gaan. Het Evangelie van God aangaande Jezus Christus Die door Zijn opstanding bewezen heeft dat Hij de Zoon van God is. En die boodschap van de opstanding van Christus is de kracht Gods tot zaligheid.²

De rechtvaardige zal uit het geloof leven

'Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof.'

De aanleiding tot dit zinnetje hebben we zojuist bestudeerd. Paulus schaamde zich niet voor het Evangelie van Christus omdat het een kracht Gods tot zaligheid is. Waarom is het een kracht Gods tot zaligheid? Omdat de gerechtigheid van God daarin wordt geopenbaard. En wat is de gerechtigheid van God? Dat is de gerechtigheid die te maken heeft met het geloof **van** Jezus Christus en die niet is uit de werken der wet, maar die wel het getuigenis heeft van de wet en de profeten. Maar wat is nu 'uit geloof tot geloof'?

Om die vraag te beantwoorden moeten we nog één stap zetten. Paulus beëindigt vers 17 met een citaat uit de profeet Habakuk:

*'want de rechtvaardige zal uit het geloof leven'*³.

De tekst komt uit Habakuk 2:4. De Hebreeuwse tekst vertaalt daar:

¹ Parenthese is een tekstgedeelte dat als het ware tussen haakjes staat. Het wordt vaak gebruikt om iets nader toe te lichten.

² Wat betreft de verbinding tussen 'kracht' en 'opstanding' zie ook Hand 4:33; 1 Kor. 6:14; 15:43; Fil. 3:10; Ef 1:19, 20; 2 Tim 1:8-10.

³ Paulus haalt deze tekst ook aan in Galaten 3:11 en Hebreeën 10:38. Het vergelijken van de context van deze drie verzen is op zich interessant genoeg maar daar zullen we nu aan voorbijgaan.

*'de rechtvaardige zal door zijn geloof leven'*⁴.

Het woordje dat zo dikwijls met 'geloof' vertaald wordt, betekent zowel in het Hebreeuws als in het Grieks ook 'getrouwheid'. De vertaling van Habakuk 2:4, 'de rechtvaardige zal door Zijn getrouwheid leven' is volkomen gerechtvaardigd. Het Hebreeuws onderscheidt niet in hoofd- en kleine letters. Dus 'zijn' kan heel goed terugslaan op de 'Hij' van vers 3. Sterker nog, dit gedeelte wordt er een stuk duidelijker van:

*'Voorzeker, het visioen wacht nog op de vastgestelde tijd, aan het einde zal Hij het werkelijkheid maken. **Hij liegt niet**. Als Hij uitblijft, verwacht Hem, want Hij komt zeker, Hij zal niet wegblijven. Zie, zijn ziel is hoogmoedig, niet oprecht in hem, maar de rechtvaardige zal door **Zijn getrouwheid** leven.'* (Hab. 2:3,4).

De trouw van God is de bevestiging van het feit dat Hij niet liegt en dat Hij geen ijdele beloften doet.

We zullen een aantal teksten met het Hebreeuwse woordje *emoenah* hier weergeven. Voor een volledige concordantie zie voetnoot.⁵

*'God is **waarheid** en geen onrecht.'* (Deut. 32:4).

'Want het woord van de HEERE is recht, en al Zijn werk betrouwbaar.' (Ps. 33:4).

*'HEERE, Uw goedertierenheid reikt tot in de hemel, Uw **trouw** tot de wolken.'* (Ps. 36:6).

*'Want ik heb gezegd: Uw goedertierenheid zal voor eeuwig gebouwd worden; Uw **trouw** hebt U vast doen staan in de hemel zelf.'* (Ps. 89:3).

⁴ Voor het vervolg van deze studie kunnen de volgende twee opmerkingen van nut zijn.

De Septuaginta vertaalt dit met 'de rechtvaardige zal uit **Mijn** geloof leven.'

De Peshitta, een oude Syrische versie het NT heeft dit ook in Romeinen 1:17.

⁵ Ex. 17:12, onbeweeglijk; Deut. 32:4, waarheid; 1 Sam. 26:23, trouw; getrouwheid (SV); 2 Kon. 12:15, oprecht, trouwelijk (SV); 2 Kon. 22:7; 1 Kron. 9:22, 26, 31, ambt; 2 Kron. 19:9; 31:12, 15, 18; 2 Kron. 34:12; Ps. 33:4; 36:6; 37:3; 40:11, waarheid; 88:12; 89:2, waarheid, 3, 6, 9, 25, 34, 50; 92:3; 96:13; 100:5; 119:30, 75, 86, 90, 138; 143:1; Spr. 12:17, 22; 28:20; Jes. 11:5; 25:1; 33:6, vastigheid; 59:4; Jer. 5:1, 3; 7:28; 9:3; Klaagl. 3:23; Hos 2:19 geloof SV; Hab. 2:4

*'HEERE, God van de legermachten, wie is als U? Groot van macht bent U, HEERE; Uw **trouw** omringt U.'* (Ps. 89:9).

'Mijn trouw en Mijn goedertierenheid zullen met hem zijn, zijn hoorn zal in Mijn Naam opgeheven worden.' (Ps. 89:25).

*'Want gerechtigheid zal de gordel om Zijn heupen zijn, en de **waarheid** de gordel om Zijn middel.'* (Jes. 11:5).

De lezer die de moeite neemt om alle teksten door te nemen zal ervan onder de indruk raken hoe vaak dit woordje doelt op de getrouwheid van God. Verder is het interessant in de context van deze studie om te zien hoe vaak het woordje samen gaat met gerechtigheid. Een ander merkwaardig verschijnsel is dat het woordje in de HSV nergens anders wordt vertaald met geloof, doelend op geloof in God. De SV doet dit slechts één keer in Hosea 2:19, maar daar is dat zeker fout. Tenslotte wijzen we op Psalm 89. Het woordje komt daar zeven keer voor. De Psalm is geschreven rond Gods getrouwheid. De inhoud van de Psalm is Gods verbond met David en zijn grote Zoon.

Al deze feiten leggen we voor de lezer neer om te bewijzen dat we in Habakuk 2:4 en daarom ook in Romeinen 1:17, moeten denken aan Zijn getrouwheid. Hij liegt niet. Hij doet wat Hij zegt. Hij kondigde aan dat Hij zou lijden en sterven in Jeruzalem; en dat Hij ten derde dage zou worden opgewekt. Petrus wilde daar niet aan. (Mat. 16:21, 22). Maar heerlijk Evangelie, geloofd zij God, we hebben niets van doen met de trouw en het geloof van mensen. Het is Zijn getrouwheid die het alles zal volbrengen. Dat verklaart ook 'het geloof van Christus' in Romeinen 3:22 en Filippenzen 3:9⁶.

Uit geloof tot geloof

Tenslotte zijn we in staat om de woorden 'uit geloof tot geloof' te verstaan.

'Want de gerechtigheid van God wordt daarin geopenbaard uit geloof tot geloof; zoals geschreven is: Maar de rechtvaardige zal uit het geloof [van Christus, de getrouwheid van God] leven.' (Rom. 1:17).

We leven niet door ons eigen geloof. Niet door onze eigen trouw. Die is doorgaans niet zo veel waard. We leven uit Zijn trouw. En die trouw, dat Evangelie, die kracht Gods is tot ons geloof. We hoeven niet te bouwen op ons

⁶ En ook Galaten 2:16 en 20.

eigen geloof, maar we vertrouwen onszelf toe aan Zijn trouw in Christus Jezus, die met kracht is bewezen te zijn de Zoon van God uit de opstanding der doden.